

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Sebastiani Henrici Penzingeri, Consistorialis
Passaviensis, Decani, & Parochi in Trauttmanstorff ad
Laitam Bonus Ordo Triplicis Formatae Concionis Moralis In
Omnia Festa Sanctorum In Amplissima ...**

Penzinger, Sebastian Heinrich

Solisbaci, 1698

Concio Tertia. Textus: Hic autem quid. Thema: In mundo mera est rerum
vicisitudo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51763](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51763)

PRO FESTO S. JOANNIS
EVANGELISTÆ.

CONCIO TERTIA.

Textus. *Hic autem quid?* Joan. 21. cap.

Thema. Vicissitudo rerum continua in mundo est: qui in humili loco jacet, in altum honorum exurgere potest, & qui in sublimi sedet, ruinæ, & casus periculo, expositus est.

Exordium.

Uæstio orta est inter Proceres Magni Darii Regis, quis eorum apud Regem maximè in gratia esset? Dum intentissimè responsioni aures præbent, ecce Clodius unus ex Aulicis inter amplexus regios conspicitur, concludunt ergo. *Clodius omnium major est, quia Casarem tangit*; S. Joannes Evangelista in Collegio Christi, ille est; quem præ omnibus Apostolis complectitur, stringit, diligit IESUS: *hic est discipulus, quem diligebat IESUS: qui & in cæna recubuit super pectus ejus*, Joan. 21. Concludo ego, Joannes Evangelista ergo Iesu inter omnes Apostolos charissimus, in gratia Christi radicans, stabilitus est. Sic Christo annuente: *Sic eum volo manere*. Charissimum, gratiosissimum inquam: de tam charo, dilecto, gratioso, tamen S. Petrus interrogat: *Hic autem quid*: quasi stabilitatem disputat; possibilem fortis mutationem annuit; omni homini tacitè indicando: Nemo in hac vita nimium fidat gratiæ, quæ apud Magnates valet, desinere enim facillè potest. E contra, animo nõ deficiat, qui aduersa patitur, extrema enim pauperies, in supremum felici-

felicitatis cacumen conscendere valet: Ubiquè, in omni statu, experitur inconstantia, & mutabilis rei vicissitudo. Audiamus SS. ^{Textus S. Scripturae} Scripturam: *Nunquam in eodem statu permanet.* Job. cap. 13. *Pauperem facit, & ditat: deducit ad inferos & reducit.* 1. Regum 2. *Ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum letitia.* Ps. 29. *Hunc humiliat, hunc exultat.* Pl. 72. Audiantur Patres & veteres ^{Patres & veteres sapientes} Sapientes: *Sapè honor saeculi abiit antequam venit, quid enim saeculi potest esse diurnum, cum ipsa diurna non sint saecula;* Ita perorat S. Ambrosius in caput 4. Lucæ. *Qui heri in tribunali sedebat sublimis, qui praefatos habebat voce magna clamantes, & multos praefatores, & in foro se sequentes, hodie vilis & abjectus, & his omnibus spoliatus, & nudus, instar pulveris excussus, & unda profluentis se habet.* nervosè scripsit Sanctus Chrysostomus homil. 7. s. ^{S. Chrysost.} Colos. unde homilia 8. in Matth. confirmat: *Deus maestis rebus quadam jucunda permiscuit, quod certè in Sanctis omnibus facit, quos nequè tribulationes, neque jucunditates sinit habere continuas.* Eleganter scribit S. Gregorius Nazian. ^{S. Gregorius Nazian.} Oratione 43. *Uni cum temporis momentum, multas temporum mutationes vehit.* Et iterum lib. 2. de Theol. *Hac est lex universi; nasci, mori, surgere, languere, &c. successione ista aeterna.* Peraccommodè scribit Procopius lib. de bello Van. ^{Procopius} *Fortune commutatio, res etiam destruit benè constitutas.* Verè cecinit Lucanus, ad Pisonem: ^{Lucanus} *Vices natura subit, variataque cursu ordinat.* Bellè Plautus in Amphitrione: ^{Plautus} *In hominum aetate multa eveniunt; hujusmodi capiunt voluptates, mox iterum miseria:* Optimè concludit Seneca ^{Seneca} in Thyeste actu 3.

*Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens jacentem,
Nemo confidat nimium secundis,
Nemo desperet meliora, lapsus.
Miscet hac illis, prohibetque Chloto
Stare fortunam, rotat omne fatum.*

Et Plinius monet, lib. 4. ep. 24. *Nulli rei fidendum, nihil trem de- Plinius sperandum.* Vicissitudini omnis status subjacet, ut Conceptibus deducam.

N 3 Con-

CONCEPTUS I.

Confirmatio. S. Augustinus lib. 5. de Civitate Dei cap. 11. scribit, Romanos duo delubra ædificasse; quorum unum Volupiam, id est, bonæ fortunæ, consolationis, prosperitatis; Alterum Angaronam, id est, adversitatis, tristicæ, luctûs templum vocabant; arctissimè hæc duo templa conjunxerunt, ut qui uno pede contingeret faciem Volupia, bonæ fortunæ, prosperitatis, altero pede jam calcaret templum Angaronæ, adversitatis, tristicæ, & luctûs; per hanc Angaronæ & Volupia nimiam conjunctionem, rerum humanarum inevitabilem vicissitudinem, indicantes; nempe bonam fortunam ad calcem sequi adversa; & hæc meliora, in praxi hoc videre est in vitæ cursu Salvatoris nostri. Vilipenditur, inquietatur ab ipso Sathana: *Tulit eum Diabolus*, Matth. cap. 4. subsequitur huic vilipensionis honor & gloria: *Clarificatus est*: Matth. 17. honori subsequitur nova contumelia; dicebant; *In Principe Demoni- niorum eiecit Dæmonia*, Luc. cap. 11. Ad hanc contumeliam indignis offertur honor: *Ut facerent eum Regem*, Joan. cap. 6. mox iterum ignominia afficitur, *Elevantes lapides, ut jacerent in eum*, Joann. cap. 8. clamant Judæi, glorificantes Jesum: *Osanna fili David, benedictus, qui venit &c.* Lucæ 21. Quinta die desuper unum ore condemnant, infami ligno adjudicant: *Crucifige crucifige eum*, Matth. 27. Ecce vicissitudo; vix uno pede Christus tangit Volupiam bene habet; altero pede premit Angaronam, male sentit; ergo hinc tristitia, tristibus læta subsequuntur: Verissimè Chrysofostomus *Tum ex adversis, tum ex prosperis justorum vita. &c.* Ezechieli hoc mysticè indicatum est.

CONCEPTUS II.

Ezechiel cap. 2. enarrat: *Vidi, & ecce manus missa est ad me in qua erat involutus liber, & expandit illum coram me, & Scripta erant in eo lamentationes, carmen, & v.a; &c. com- volumen istud.* Quid significat, quod Propheta jussus sit com- dere librum, in quo scripta erant lamentationes, & carmen? S. Hieronymus

ronymus in hunc locum per lamentationes intelligit tristia, ad-
versa; per carmen, jucunda, prospera, per væ ex ipso nomine,
fatalia signantur; volumen mixtum vicissitudine, jam tristium,
jam prosperorum eventuum, Propheta comedere iussus est, ut no-
scamus, cursum vitæ humanæ; rerum vicissitudine, varietate
misceri, lætis, prosperis, tristia, his iterum favorabilia,
succedere. Ex Genesi cap. 1. patet Veritas.

CONCEPTUS III.

Hic inquit Sacer Textus: *Et factum est vespere & mane dies
unus.* S. Gregorius Magnus, lib. de natura, per mane intelli-
git vitæ humanæ prospera, per vesperum verò infortunata: scia-
mus; ab aeterno jam ordinasse DEUM, ut vitæ hominis cursus,
in mane & vespere, in vespere & mane revolvatur, prosperis ad-
versa, adversis prospera succedant: Audiamus verba Magni Do-
ctoris: *Hæc enim duo ad invicem sibi contexta, & sibi perpetuo
coeterna sunt, ut læta tristibus, infelicibus prospera succedere so-
leant, & felicium, atque infelicitum mixtura semper quadam sit.*
Huc intendit Job, dum prædicit:

CONCEPTUS IV.

Militia est vita hominis super terram. Job. cap. 7. quare
militia? Liber secundus Regum cap. 11. respondet: *Varius est even-
tus belli, nunc hunc, nunc illum consumit gladius.* Nunc victores,
brevi victos, atque iterum vincentes legimus Romanos; Milites
nunc abundare, nunc quod maximè indigere; nunc dominos im-
perare, brevi sclavos inservire, fortuna iterum liberos, expe-
riencia novimus; militia ergo vita hominis est super terram:
nempe qui abundat, indigere potest, & qui indiget abundare.
Dominos servire, & servos dominare, vicissitudo docet, quod ve-
stis Joseph indicat.

CON-

CONCEPTUS V.

Jacob Joseph filio suo vestem polymitam curavit, *Dedit ei vestem polymitam, id est variam*; Genes. 37. cur vestem varii coloris? an varii colores fortis vicissitudinem, & mutationem præfigurabant? ita S. docet Chrysostomus hom. 8. in Matth. cap. 2. *Dedit ei tunicam polymitam, id est varii coloris, latis tristitia permiscetur.* Colorem album prosperitatis, secutus est color niger adversitatis, & vice versa; ut copiosè liber Genes. plurimis capitulis enarrat: Joseph ocellus Patris, qui domi vixit in deliciis, odio fratrum, sclavus, & exul, victitat in miseriis. Favor Phutifaris lenit morem, mox malitia mulieris duplicat dolorem. Infamis nunc trahitur in plus quàm rusticam caulam; ex hâc honoratus Princeps, ascitur in Aulam. Perpulchri desuper Rupertus Abbas lib. 8. in Genes. cap. 40. *Pro compedi- bus, in quibus humiliaverunt, pedes ejus, torquem auream suscepit; pro pallio, quo in manu adultera nudus effugit, stola byssina Deo duce indutus est; pro servuli nomine, regium gestat annulum, & pro carceris humilitate super altum sedet imperii currum.* Latis tristitia, his læta permiscetur.

CONCEPTUS VI.

Apocalypsios cap. 1. D E U S Joanni apparuit in tali forma; *Capilli ejus candidi tanquam lana alba, & tanquam nix*; quæ comparatio lanæ & nivis? nix, & lana non conveniunt, lana enim calefacit, frigus nix causat, quid ergo mysterii latet sub hac metaphora? *Capilli ejus candidi tanquam lana alba, & tanquam nix*: Mysterium detegit Abbas Joachim in locum hunc, per capillos in capite D E I, divinam providentiam, & gubernationem universi designans, in divina Providentia simul stant, & cohærent, lana & nix, calor & frigus, calefacit te hodiè D E U S lana prosperitatis, noli extolli, cras potest te frigefacere nix miseriarum, & econtra; frigefacit te D E U S hodie nive miseriarum.

seriæ, noli desperare, cras potest calefacere te DEUS lanâ prosperitatis, apud DEUM enim, & in ejus providentia, *Simul in unum dives & pauper*, canit Regius Psalmista Psalmo 48. Academicus ingeniosè id ipsum symbolicè expressit.

CONCEPTUS VII.

Subtilis Academicus vitæ humanæ cursum, & sortem, si sursum, cœlum spectes, lunæ; Si deorsum cœlum aspicias, horologio solari comparavit, cur lunæ, & horologio? Lunæ S. Isidorus libro de mundo cap. 11. hoc solum subscript: *Crescit ut desinat, desinit ut crescat.* Luna peragit cursum suum, jam accrescendo, & est tota luminosa, jam decrecendo, & est tota tenebrosa: sic evenit cum forte, statu, & conditione hominum, crescendo desinant, desinendo crescunt. Superviximus homines totos in lumine; totos fortunatos; apud Principes in gratia, maximos, & primos in Aula, brevi vidimus totos nigros, & tenebrosos; exutos fortunâ; dejectos gradu honoris, expulsos Aulis; ast iterum è tenebris persecutionum, creverunt in lumen melioris fortunæ, & prosperitatis; è Sanctis, testis est Eustachius: Erat hic supremus belli Dux, mox dejectus ruri villicus; iterum ad gubernacula assumitur, manè Triumphator gloriosus honoratur, vesperi, ut perduellis crematur, modò æternum coronatur. O variabilis rerum immutatio ac vicissitudo! crescit homo ut desinat, desinit ut crescat. Hinc & horologio noster Academicus sortem & cursum vitæ hominis comparat, & peraccommodè: sunt enim in homine quinque sensus quasi ordinatissima rotæ, est mordax conscientia, infallibilis index, qui in Davide Adultero quartam: *Tues ille vir*, demonstravit, horologio doctissimus Certanus hoc subscript solum: *In Sole, & Umbra*: Horologium Solis lumine, & Umbra radio dirigitur. An non benè mundi prospera, Solis lumen, adversa verò Umbram dixerit; cursus ergo vitæ hominis ut horologium in Sole & umbra consistit; per prospera & adversa, per adversa, & prospera homo ad ultimum suum centrum, quod DEUS est, deducitur.

de-

devolvitur. S. Paulus tessis fit 2. ad Corinth. cap. 6. *Per gloriam, & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam*, id est, uti exponit S. Hieronymus in Ezech. *per laudes & vituperationes, per prosperitates & tribulationes.*

CONCEPTUS VIII.

Communi Doctorum consensu, Mundus est rotundus; in rota videmus, quod modò superius stat, in iclu oculi inferius jacet; & iterum quod inferius jacuit, stat superius; si rotundus est mundus, ergo homo in mundo quasi in rota existit; si in rota, ergo continuæ mutationi fortis, vicissitudini permixtæ subjacet, jam superior, jam inferior, jam Dominus, paulò post servus homo factus est, & fieri est possibile; causam dat Anselmus, *ut nec prosperi elevemur, nec turbemur adversis, aut desperemus*; Christus Salvator noster desuper eximie nos instruit.

CONCEPTUS IX.

CHRISTUS JESUS homo mortalis passibilis, patiper, vilipensus; tamen in monte Thabor clarificatus, gloriosus apparuit, Matth. 17. *Clarificatus est ante eos, & splendidit facies ejus sicut Sol, &c.* Post devictam mortem, CHRISTUS æternum gloriosus, impassibilis, apparet Magdalene in forma laboriosi hortulani Matth. cap. 20. Item tribus discipulis peregrinantibus in Emaus, apparet in figura indigentis peregrini, Lucæ 24. *inxit se longius ire.* Cur CHRISTUS in vita hac mortali clarificatus, gloriosus; post mortem in æternum nunc clarificatus gloriosus; indigens peregrinus, laboriosus hortulanus apparere voluit? Gregorius inquit: CHRISTI actio est nostra instructio: hæc ergo CHRISTUS per recitatas apparitiones nos instruit: In vita vilipensus, hocci habitus, apparet gloriosus, clarificatus;

ficatus ; pauper & miser homo, in advertis ne desperet, est enim possibile, ut abjectissimus clarificetur ; felix fortunatus fiat ; econtra felicissimus nunc æternum CHRISTUS apparet miser, indigens, laboriosus ; felix tu mundi Alumne ne superbias, est enim etiam possibile, ut felicissimus ad incitas redigatur, olitorem agere, exul Patria, peregrinari cogatur : ad *majorem Esau* dictum est, *serviet minori* Genes. cap. 25. item Pl. 108. *Et Episcopatum ejus accipiet alter* ; Saul contra minimus inaudit : *Caput in sribubus Israel factus est.* 1. Regum 15.

Hanc certam rerum vicissitudinem, status, & sortis humanæ mutationem continuam, O utinam vivaciter Christianus comprehendat ! Fortunatus qui est, casum possibilem cogitaret, fieret enim, ne tumidus insaniret superbia ; econtra infortunatus qui vivit, post nubila adhuc semper Phœbum luxisse recogitaret ; fieret inde, ne abjecto animo turpiter desperaret, sed in Deum intentus meliora speraret. Cum scriptum legamus : *Ipse est qui deducit ad inferos & reducit ; 1. Reg. cap. 2. exaltat & humiliat* Pl. 112, *suscitans de pulvere egenum : & de stercore erigens pauperem.* Amen.

Epilogus.

O 2

JA-